

BEN projekti ümarlaua „Piiriregioonide koostöö valitsusasutustega” kokkuvõte 08.05. 2006, Tallinn

Kalli Klement

Avasõnad ja tervitus. Ümarlaua eesmärgiks on anda ülevaade BEN projekti raames läbi viidud tegevustest ning teha plaane, kuidas tööga edasi minna.

Katri-Liis Lepik

Käsitles ümarlaua konkreetseid eesmärke ning teemasid, mis vajaksid arutelu.

Ümarlaua ühe konkreetse eesmärgina võib välja tuua teema, kuidas parandada infovahetust erinevate huvigruppide vahel ning piiriüleste organisatsioonide koostööd valitsusasutustega. Eesmärgiks on leida efektiivseid lahendusi ühiseks piiriüleste tegevusi puudutavaks infovahetuseks ning piiriregioonide kaasamiseks regionaalarengu kavandamisesse. BEN projekt iseenesest on hea näide koostöö ja infovahetuse edendamiseks. Samas on iga BEN partner veel omakorda erinevates võrgustikes. Kuidas nendest erinevatest infoallikatest tulevat teavet laiemalt levitada?

Ümarlauale on osalema kutsunud teiste hulgas ka Interregi programmi rakendamise eest vastutavad inimesed, kuna piiriüleste tegevused toimuvad suures osas just läbi selle programmi ning nad peaksid olema teadlikud sellest, millised on euroregioonide soovid ja probleemid. Euroregioonid sooviksid ka planeerimisprotsessis osaleda, kuigi selle korraldamine on keeruline – nii euroregioonide liikmeskonnad ja struktuurid, kui ka strateegiad ja eemärgid on erinevad. Tulenevalt Eesti halduskorraldusest on enamiku Eesti piiriüleste koostööorganisatsioonide eripäraks see, et regiooni esindajateks on ühiselt nii omavalitsused kui maavalitsused. Vaatamata sellele, et riigi esindajad on enamasti Eesti euroregioonides esindatud, on vajalik rääkida vastastikusest infovahetusest ja selle viisidest valitsusasutustega. Eesti partneritega piiriüleste organisatsioonid on sageli eestkõnelejateks teemadel, millega teised regionaalarengut teostavad üksused ei tegele. Näiteks saarte ühendus B7 tegeleb sellega, et Euroopa Liidu regionaalpoliitika seadusandlusega tagataks eriline tähelepanu saartele, kus on majanduslikult püsivalt ebasoodsad tingimused. Helsinki-Tallinn Euregio peamiseks tegevuseks omavalitsuste, ülikoolide ja ettevõtjate koostöö vahendamine ja võrgustike edendamine, sest sellega teised institutsioonid maakonna tasandil ning piiriüleste ei tegele. Kõikide BEN projekti seminaride, ümarlaudade ja konverentside jooksul töötatakse välja käsitletud teemat puudutavad soovitusel. Mida teha nende soovitustega ja kuidas neid edastada sihtgruppidele?

Sihtgrupid oleme seni jaganud kolmeks: euroregioonid üksikult, BEN võrgustik tervikuna ja valitsusasutused siseriiklikul ja EL tasandil.

BEN projekti tegevuskava näeb ette Läänemere maade euroregioonide strateegia koostamist, mis annaks juhised euroregioonide tegevustele aastani 2015. Strateegia peaks võtma arvesse kõiki tehtud soovitusi. Viimasel juhtkomitee koosolekul Hiiumaal loodi ka strateegia töögrupp. Töögrupi juhina soovib Katri-Liis saada kõiki tähelepanekuid ning soove selle, kohta, mida strateegia sisaldada võiks.

Gulnara Roll

Projekti tähtsus Peipsi Koostöö Keskuse jaoks seisneb eelkõige Eestisese võrgustiku loomises ja seejärel rahvusvahelises võrgustikus osalemises.

Esimese ümarlause soovitused (Tartu, 19.10.2005):

- Toetada ettevõtjate vahelist koostööd, kohtumisi. Piiriregioonides (Eesti-Vene) tegutsevad ettevõtted on üldjuhul väikesed ning neil endil puuduvad ressursid koostöö edendamiseks.
- Koostöö teaduse ja innovatsiooni alal. Piiriregioonid on vähearenenud ja nõrgad, ei saa palgata häid spetsialiste. Koostöö ülikoolidega – tudengid töötaksid euroregioonides. Hetkel koostöö vaid ühe sektori raames. Oluline oleks koostöö erinevate sektorite vahel, nt. omavalitsus + ülikool + tudengid + eraettevõtjad.
- Luua väiketoetuste fond. Väikestele organisatsioonidele käivad europrojektid üle jõu.
- Tsentraliseeritud infovahetus. Olemas on BEN uudiskiri, mida koostab Peipsi CTC. Kuidas seda laiemalt levitada?
- Eestisene internetilehekülg, kus toimuks arutelu ja oleks üleval piiriülese koostöö info.
- Suhtlemine valitsusasutustega. Heaks näiteks on arengukoostöö ümarlaud – koondab enda alla Arengukoostööst huvitatud MTÜd ja eraisikud ning suhtleb tihedalt välisministeeriumi arengukoostöö osakonnaga. Selline suhtlus on efektiivsem kui olukord, kus iga organisatsioon eraldi pöörduks oma küsimuste ja ettepanekutega.
- Rohkem koostööd omavalitsustega. Nemad viivad üldjuhul ellu eelnevalt mainitud programme ja soovitusi. Nt. võiks olla olemas Peipsi arenguprogramm, nagu on olemas Setumaal. Projekte selles regioonis on palju, aga pole selge, kas me liigume ühes suunas.
- Küsimus, mis puudutab MTÜ osalemist Interregi projektis – selleks, et teha kulutusi enne maksete saamist, on MTÜ juhatuse liikmed tihtilugu sunnitud võtma laenu oma vastutusel. Kaasfinantseeringu leidmine on raske.

Peipsi CTC tegevused BEN projektis

- CBC andmebaasi koostamine. Andmebaas saab olema kättesaadav Peipsi CTC ja BEN projekti kodulehel. Sisaldab infot piiriülese koostöö organisatsioonidest, projektidest, programmidest jne. Kõik saavad ise infot lisada ja uuendada.
- Piiriülese koostöö suvekooli korraldamine
- Infokirja koostamine ja levitamine

Ettepanekud, mida edaspidi arutada

- Mitteformaalse ümarlause moodustamine kasutades Arengukoostöö ümarlause kogemusi
- Kuidas kaasata otsustusprotsessidesse väikseid omavalitsusi ja organisatsioone
- Ruumiline planeerimine – kuidas olla kaasatud?

Arutelu

Heli Kirikal:

Planeerimine – planeerimise puhul on lõppinstants Siseministerium, kuid läbi viib seda kohalik omavalitsus. Aasta tagasi algatas Siseministerium uue planeeringuperioodi, mis kestab veel mitu aastat. Seda protsessi juhivad maavalitsused. Kui kolmas sektor soovib selles protsessis osaleda, peab arendama tihedamat koostööd maavalitsustega.

Protsess on keerukas, seega koolitus sellel teemal oleks asjakohane.

Andrei Katsuba: Mida teha, et tõsta väikeste MTÜ-de administratiivset suutlikkust, et ka nemad suudaksid suuremahulisemaid projekte läbi viia?

Gulnara Roll: Maakondlike Arenduskeskuste näol on olemas MTÜdele toetus – korraldatakse nii koolitusi, kui ka nõustatakse konkreetseid projektiideesid

Reet Kokovkin: Viimasel BEN juhtkomitee koosolekul oli arutluse all sama teema. Lisaks MTÜdele ei suuda ka väikesed omavalitsused enam osaleda projektides, kuna pole selliseid rahalisi vahendeid, mida oleks võimalik aastateks seisma panna. BEN projekt võiks esitada ettepaneku muuta rahastamise süsteemi. Näiteks võimalus anda organisatsioonidele avanssi.

On olemas on Kohaliku omaalgatuse programm väikestele omavalitsustele, kuid see on mõeldud Eestisiseseks kasutamiseks. Vaja oleks sarnast programmi ka piiriüleseks koostööks.

Katri-Liis Lepik: Interregi programmi planeerimine peaks käima koordineeritult vastavuses maakondade arengukavadega, mitte nii, et Varsinais-Soome Liit kuulutab suvaliselt välja ideede konkursi ja laekunud ideede põhjal avatakse uus projektitaotluste täiendav voor.

Helsinki-Tallinn Euregio kavandab sügiseks ruumilise planeerimise teemal seminari – läbi võrgustikkude kokku viia füüsilise ja strateegilise planeerimisega tegelevaid ametnikke Uusimaal, Harjumaal ja Stockholmi regioonis, et jagada kogemusi ja leida ühiseid teemasid. Üritust võib ka laiendada kaasates teisi BEN partnereid.

Ago Kokser: Kuidas arvestada erasektoriga? Erasektor on ettearvamatu, raske on prognoosida, mis suunas see sektor soovib edasi liikuda.

Laine Valkama: planeerimine on pikk ja keeruline protsess, kus peab ära kuulama kõik osapooled ning see just aitabki prognoosida tulevikusuundi.

Katri-Liis Lepik

Innovatsiooni seminar (Tallinn, 8-9.12.2005).

Soovitusi tehti euroregioonidele endile, BEN võrgustikule ja valitsusasutustele.

- Lisaks tavakodanikele suunata oma tegevused ka poliitikute kaasamisele. Püüda kaasata ettevõtjaid. Omavalitsus + muu avalik sektor + ülikoolid + erasektor.
- Piiriregionide ülesanne peaks olema kaasa rääkida innovatsiooni toetusmeetmete väljaarendamises ning riiklikus innovatsioonipoliitikas.
- Tuleviku visioneerimise üritused. Haridusvõimaluste propageerimine. Info levitamine üle piiri.

- Liikuda edasi Läänemere regioonist ja mõelda ka Aasia partnerite leidmisele (abi ettevõtjatele Aasia turule minekuks)
- Vaadata üle juriidilised takistused ning nende kõrvaldamise võimalused.
- Koguda ja levitada ülikoolide poolt tehtavaid uuringuid piiriregioonidest.
- Eritähelepanu vajavad kaksiklinnad (Valga-Valka, Helsinki-Tallinn?)

Brändi loomine – arutluse all oli teema, kuidas terviklikult müüa Läänemere euroregiooni, kui ühtset brändi.

Uued projektideed: andmebaasid, eri riikide innovatsioonipoliiticate võrdlemine, kolme sektori koostöökonverents koostöö kogemuste jagamiseks, kaksiklinnad (eraldi rahastamisvõimalused neile)

Reet Kokovkin

B7 tutvustus (kodulehekülg).

Hiiumaal toimunud konverentsi (26-28.04.2006) programmi ülevaade. Eestist olid kõnelejateks Paul-Eerik Rummo, Katrin Saks, Kertu Kaera, Raul Rebane. Käsitleti kommunikatsiooni teemasid Pomerania, Lõuna-Karjala, Öresundi ja B7 näitel.

Krista Kampus

Pidas BEN projekti ettepanekuid asjalikeks ja kaalumist väärivaiks.

Sektoraalne kaasamine peaks jääma iga ministeeriumi haldusalasse, kuid üldist piiriülest koostööd puudutav kaasamine on Siseministeeriumi teema. Hetkel on ettevalmistamisel internetilehekülg infoga järgneva eelarveperioodi planeerimise ja programmide kohta.

Euroregioonid –selle teema kajastamise vastu eraldi kodulehel on huvi olemas, kuid kuna praegu ollakse hõivatud järgneva eelarveperioodi ettevalmistamisega, lükkub see tulevikku.

Euroregioonid seadusandluses - Kas MTÜ ja SA seadused on piisav või oleks vajalik sisse viia muudatusi, mis reguleeriks paremini euroregioonide tööd?

Euroregioonide grupeeringute moodustamine (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse eelnõu “Regulation of the European Parliament and the Council establishing a European grouping of cross-border cooperation (EGCC)”) - kui soovitakse luua grupeeringut, peavad selle heaks kiitma kõik osalevad riigid, siis on ka riigi poolt võimalik mingil moel sekkuda. Probleeme võib tulla Pskov-Livonia euroregiooni puhul, kus kaasatud Venemaa.

Riigipoolset rahastamist lähiajal ette näha pole. Siseministeerium on ühel korral andnud toetust euroregioonidele, kuid seniajani on ühel euroregioonil see raha kasutamata.

Katri-Liis Lepik: Auditeerimine on muudetud ülibürookraatlikuks ning hõlmab enamus aega ja sisuliste tegevuste jaoks jääb vähe aega. Pidevalt tullakse välja uute juhendite ja määrustega, mida asutakse tagasiulatuvalt rakendama. Näiteks projektis kasutatavaid ruume peab hindama kinnisvara firma poolt ja seda ka eelmiste aastate kohata, mis toob kaasa ka lisakulutusi. BEN projekti esimese perioodi auditeerimise käigus tunnistati abikõlbmatuks palju kulutusi.

Krista Kampus: Auditeerimisega on probleeme, kuna personali on vähe. Lähiajal lisandub üks töötaja.

Keeruline on kokku viia kuludokumente konkreetse tegevusega. Audiitori roll on kontrollida ja *jälgi ajada*. Lõplik otsus kulude abikõlblikkuse osas tehakse vastavalt audiitori *subjektiivsele* arvamusele.

Kuna paljude projektide puhul on olnud kahtlusi, et esitatakse kuludokumente, mis pole projektiga seotud, on auditeerimistingimusi raskendatud. Kuna projektikavas on teada töövaldkonnad, siis on neid raske seostada konkreetsete tegevustega ning taotlusvormid peaks olema täpsemalt lahti kirjutatud.

Euroopa Liidu regulatsioon kontrolli kohta on väga üldine.

Eesti on otsustanud teha 100% kontrolli. Siseministeriumi Struktuuri muudetakse - >3 bürood, üks neist Interregi järelevalve büroo.

Reet Kokovkin: Kui on liiga täpselt tegevused määratletud, siis on võimatu paindlikult tegevusi teha. Projektide ettevalmistamise aeg on nii pikk ja ei saa ette teada, kuidas olukord muutub projekti toimumise ajaks. Projektides võiks olla rohkem ruumi muudatustele ja tegevuste vabamale tõlgendusele.

Ago Kokser: Probleemid tekivad seoses omavalitsuste eelarves kajastatava projekti kaasfinantseerimise rahaga. Seoses eelarve aasta lõppemisega tekivad probleemid juhul kui projekti rahad tagasi ei saabu ning finantsid tuleb viia järgmisesse aastasse. Väga vajalik oleks muuta finantseerimisskeemi.

Krista Kampus

“Edasised võimalused piiriregioonide koostööks valitsusasutustega”

Kaasamine ja koostöö on vajalik, kuna programme tehakse ju ikkagi just nendele kohalikele piiriregioonidele ja omavalitsustele.

Piiriregioonid peaksid täpsemalt läbi vaatama kõik regulatsioonid ja seadused, mis neid regioone puudutavad. Riigi positsioon ei ole alati kooskõlas regiooni positsiooniga, need oleks vaja aeg-ajalt ühtlustada.

Rohkem peaks mõjutama ka Euroopa Komisjoni tööd, vahel avaldab rohkem mõju kui arvamust avaldab konkreetne regioon, mitte riik.

Ülevaade uue Interregi eelarveperioodi planeerimisest (vt. slaidid).

Kokku 5 programmi:

- 3 Piiriülese koostöö programmi

Eesti - Läti

Eesti - Soome -Rootsi – Läti (“Central Baltic”)

Eesti - Vene

- Läänemerepiirkonna koostööprogramm (riikidevaheline)
- Üle-euroopaline regioonidevahelise koostöö programm (arendus- ja teadusalased koostöövõrgustikud jms)

Eesti-Läti- Vene koostöö osas on Siseministeriumi lobby olnud selles suunas, et Kesk-Eesti oleks abikõlblik, et võimaldada Harjumaa olekut lähipiirkonnaks ja saaks teha koostööd Peterburiga.

Eesti riik on olnud ainult kahepoolsete projektide vastu, sest muidu saavad peamiselt raha endale liikmesriigid. Kaasrahastuse osa Central Baltic programmis lahtine, kas 85% või 75% ERDF osa. Siseministeeriumi poolt kaasfinantseerimist ei tule.

3 piiriülese koostöö alaprogrammi

- Eesti ja Lõuna-Soome (sekretariaat Tallinnas?)
I-Viru, L-Viru, Harju, Rapla, Järva, Lääne, Saare, Hiiu, Pärnu
- Saarte arendamine (sekretariaat Ahvenamaal?)
Harju, Lääne, Pärnu, Hiiu, Saare, L-Viru

- Teemaatiline (sekretariaat Rootsis?)
I-Viru, L-Viru, Harju, Rapla, Järva, Lääne, Saare, Hiiu, Pärnu

osas tuleb jaotus ilmselt nii, et esimesed 2 saavad kumbki 40% rahast ning teemaatiline 20%. Tehakse ühine programmeerimiskomitee ning 4 töörühma. Teemaatilise alaprogrammi teemadeks on pakutud:

Polütsentrism (Eesti ei soosi)

Mere teematika

Innovatsioon horisontaalse teemana

Innovatsioon: teadus- ja arenduskeskused ning teadmussiire ettevõtlusesse (Eesti soosib)

Läänemere piirkonna programmi teemad:

Keskkond (Eesti soosib)

Majandusareng (arengukoridorid, via Hanseatica, via Baltica, turism)

Üle-euroopaline regioonidevahelise koostöö programm

Raamprogramm linnadevaheliste koostöövõrgustike toetamiseks ja kogemuste linnade arendamisega seotud valdkondades. (alus tänane URBACT)

See on programm, kus kindlasti oleks vajalik Linnade Liidu ja Brüsseli kontorite lobby kui soovitakse, et ka alla 100 000 elanikuga linnad saaksid olla abikõlblikud selle programmi raames.

Tiiu Viljasaar

BEN projekt oleks vaja teha rohkem nähtavaks avalikkusele.

Ühtset infot Eesti partnerite kohta raske leida. Kas seda oleks vaja kusagile koondada (ja kuhu)?

Katri-Liis Lepik: Ben projekti koduleheküljel on olemas kogu projekti info, aga kui BEN lõpeb, kes siis edasi haldab? Sarnane diskussioon oli Hiiumaal. Oleks tore kui oleks kusagil kiiresti kättesaadav info, kes on BEN partnerite liikmed ja vast ka lühikirjeldus. Siis peab seda partnerite liikmete infot keegi uuendama, aga iga partneri liikme kaupa on raske nende kodulehtedelt infot leida ja infovahetus on ju ka BEN võrgustiku alus.

Kertu Kaera

Ülesanne inimeste ja meedia teavitamine Euroopa Komisjoni tegevustest ja teisest küljest Komisjoni teavitamine Eestis arutluse all olevatest teemadest ja arvamustest.

Innovatsiooni teema haakub Lissaboni strateegiaga, mida Komisjon juhib ning mis on Komisjoni peamine prioriteet. Koostöö sellel teemal on väga hea Soome ja Rootsiga, kuna nemad on sellel alal juhtivad riigid.

Infovahetus saaks kõige paremini toimida läbi katusorganisatsioonide. Euroregioonidel endil puudub piisav poliitiline jõud. Võimalus teha koostööd Euroopa Piiriregioonide Liiduga (AEBR).

Elo Tuppits: Soovitus edaspidiseks - kui plaanitakse veel läbi viia sarnaseid üritusi, tuleks täpsemalt selgitada, mida ametnikel on siit oodata ja mis kasu nad saavad, mis on nende roll. Praegusel hetkel jäi osadele kutsututele ürituse eesmärk häguseks.

Krista Kampus

Isiklik arvamus - piiriülese koostöö programmi (A) peaks suunama ära keskvalitsuselt regioonidele. Keskvalitsus ei peaks ütlema, milliseid projekte regioonid omavahel teevad. Sidusus riigi prioriteetidega oleks jätkuvalt olemas, lähtutakse ikkagi Siseministeriumi poolt välja töötatud programmdokumendist.

Reet Kokovkin: Selline kogemus on olemas, on toimunud regionaalsed programmid (nt. saarte programm) – kohalikul tasandil oli moodustatud komisjon, mis otsustas toetuste jagamise üle.

Katri-Liis Lepik

Kokkuvõtvalt on vaja infovahetust tõhustada. BEN võrgustiku edasise tegevuse jätkamisel võiks kasutada Arengukoostöö Ümaralua kogemusi ning teha koostööd virtuaalse ümarlauana ning luua sarnane infolist nagu exlinea.org. Euregio võtab kavasse uurida võimalusi korraldada ruumilise planeerimise seminar sügisel 2006 BEN projekti raames lisategevusena. Teravalt tõstatud kaasrahastamise teema. Väga vajalik oleks võimalus MTÜ-del saada laenuid kaasfinantseeringuteks.

Vajalik oleks korraldada seminar/kohtumine Siseministeriumi audiitorite ja projekti raamatupidajate ja muu personali vahel, et läbi rääkida probleemsed kohad. Audiitori roll peaks olema ka ennetav, selgitada organisatsioonidele, kuidas koostada aruannet, et audiitoril oleks parem ülevaade.

Vajadus teha rohkem proaktiivset tegevust -> koolitused, infopäevad.

Läänemere piirkonna programmi töörühma raames oleks sobiv koht arutamiseks, kuidas BEN koostöö võiks järgmisel programmiperioodil jätkuda.

Kõik ettepanekud ja tähelepanekud BEN tulevikustrateegia osas saata lepik@euregio-heltal.org

Koostanud: Eilika Mölder ja Katri-Liis Lepik